

מסורת הש"ס

(א) יצמות קה, (ב) שם קטע:
(א) קה, (ב) שם קטע:
(א) קה, (ב) שם קטע:
(א) קה, (ב) שם קטע:

מוסף רש"י

הממאנת כו' נתן לה גט. ואפילו הו' קטנה הי' היא כשאר גרושות ואסורות קרוביו (יבמות קח.). ר' יהושע אומר כו' זכאי במציאתה. דרשנן אפקיה גיטי והפקי גיט דין הסקר (שו). ומיטמא לה. אם כן הו', ואע"ג דנשואין דיה דנשן, ה' אוקימנא דנשאה (שם פט.) כיון דרית לה הו' לה ממת מנה (שם קח.). הדרן עלך אלמנה ניונות

תוספות ר"ד

יוצאה בגט צריכה [להמתין ג' חו'] תניא איך מעשה קטנה כלום ואין בעלה זכאי לא במציאתה ולא במע"י ולא בפני' ואינו יורשה ואינו מיטמא לה כללו של דבר אינה כאשתו לכל דבר אלא שצריכה מיאון פי' לא מהני בה קדושין למדי' אלא לענין זה שצריכה מיאון לערוך וכי' שלא מיאנה אינן עוקרים שאם גירלה ולא מיאנה בקטנותה שוב לא תוכל למאן ואסורה להנשא בלא גט משום קדושי' קטנותה אינן ע"י מיאון גירשה בעלה בגט מנורשה היא והוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו ופסלה מן הכהונה דאית' ליה ל"א תיקון חכמים שתקנו קטנה קדושי' אינן (א) נפקים אלא ע"י מיאון ואם לא מיאנה מקדשתה היא לכל הני דאמרן: ר"י אומר יש מעשה קטנה כלום בעלה זכאי במציאתה ובמע"י ובפני' ויורשה ומיטמא לה כללו ש"ד ה' כאשתו לכ"ד אלא שיוצאה במיאון וקפ"ל ר"א ור"י ה' כר"י: אין להן כתובה אמר שמואל ל"ש אלא מרי' אבל תוס' ישן לה. פי' דוקא מרי' שהן תנאי כ"ד אין להן דלא תקנו ב"ד כתובה לקטנה היבא דהדירה וממאנה וגם לא לשניה וגם לאילנות שהווא מק"ט אבל תוס' שהיא מתנה בעלמא דהויב לא איהו אלא משום חובת ביאה הוא דקא הויב לה והוי' בא עליה ואע"ג דאמרן לעיל בפי' נערה גבי אלמנה שמין מה שעליה מ"ש כי אקני לה אדעתא למיקום מיבעי' למישקל ומיפוק לא אקני לה הכא לא אמרי' הכי ברדבאי גבי מלכושי' אמרי' הכי דלאו משום חיבת ביאה עקבדי לה אבל תוס' כתובתה קים' להו לרבנן דמשום חיבת ביאה הוא דכתב לה וכבר בה עלי': ומורדת גם תתוס' הפסידה דאמרן ברי"פ א"ר' ה'תם משום דהיא בת דעת קטנה רבנן להפסיד אלא אבל יתומה קטנה שאינה בת דעת לא קנסה רבנן: כ"ד נשים שאמרו א"ל כתובה כגון

הממאנת וחברותיה דהיינו השניה ואילנות' לא כתובה אלא אילנות' לא נשים שאמרו יוצאות שלא בכתובה כגון עוברת ע"ד משה ויהודית וחברותיה כגון נדרים ומימין דתני גבייהו בפי' המדי' תנא שלא בכתובה א"ל תוס' וכ"ש מרי'.

מה. והיוצאות משום ש"ד נוטלת מה שבפניה ויוצאה. פי' אם ידנת נוטלת הבלאות שהן קיימין ונכסי נדוניתה יוצאה וכל מה שכלה ואבד אינו ששיל' לה וכ"ש שהיא נוטלת ג"מ שלה: מסייע ליה לר"ה דאמר ר"ה זנתה לא הפסידה בלאותי' הקיימין עת' גמר קמיה דר"ג זנתה הפסידה בלאותיה הקיימים א"ל אם היא זנתה כלי' מי זנאי תני' לא הפסידה בלאותיה קיימים: אמר רבב"ח ר"א ר' דברי ר"ם ברי' סתמתה. פי' אותן הבריות דתני' גמ' קמיה דר"ג אבל כה"א זנתה לא הפסידה בלאותיה קיימין. ת"ל דעוברת ע"ד וחברותיה י"ל בלאות קיימים דהשתא ונתה ממש לא הפסידה בלאותיה קיימים טוה בשוק ומדברת ע"ד בני אדם דפריצותא בעלמא הוא לא כש"כ והכי אמרי' ה'תם בירושלמי תנינא נשים שאמרו יוצאות שלא בכתובה צריכין התראה ואם לא התראה בהן יוציא ויהן כתובה ולא מרי' כלבד אלא אפי' כתובתה אף' וזו מאבדת הכל ונוטלת בלאות שבפניה יוצאה: גרסי' הכא בירושלמי כשם שקנסו אותה שאל' כתובה כן קנסוהו שאם קדשה בליטרא וזב מאבד הכל: לא פירות. אמרי' בפי' י"מ ת"ר אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכ"ה י"ל כתובה פירות מונוות ובלאות ולא פירות דתמני' מפרש בירושלמי שאינה יכולה להוציא ממנו פירות ששכל. פי' הממאנת אפי' דעקרה לקדושיה דידה ואינלי מילתא דלאו אשתו הות [אפי'] אינו משלם לה כלום שהרי' מה ששכל בדין אכל. שני' גמי אין יכולה להוציא ממנו פירות

יואלה בגט לריבה להמסין. ואע"ג דליכא לספוקי קטנה במעוברת לא חילקו חכמים בתקנתן בנשואות: אליבא דר"א כ"ע לא פליגי. כלומר ה' דאמרת שמואל דאמר כר' יהושע ולא כרבי אליעזר שפיר קאמרת דמודה שמואל דלרבי אליעזר אין כתובה לשום קטנה

דהשתא ירושמה ומציאתה דמדדיה לדדיה קאמר דלא מיתוקמא דה תקנתא דרבנן כ"ש כתובתה דמדדיה לדדיה שהרי' כשתקנו חכמים נשואין יתומה ע"י אמה ואחיה להנאמה ולנוצתה תקנו כדאמרינן ציבמות צפי' חרש שנשא את הפקחת' כדי שלא יכו נוהגים דה הפקר שאין קטנה יודעת לשמור עגמה מלהתפתות: כי פליגי אליבא דרבי יהושע. כלומר יהושע יתא' דרב אפילו לר' יהושע אמרה: ע"כ לא קאמר ר' יהושע.

דמעשה קיימין אלא מדידה לדדיה כגון ירושמה ומעשה ידיה ומציאתה שיהו לנעל כי היכי דלא לימננו מלישא אותה וחכמים גזרו שנתנא כדי שלא ייהגו דה הפקר: אבל מדידה לדידה. כגון כתובה ותנאי כתובה: אלא צרול. אלא שהוא קשה ומתקיים לה כצרו' לפי שקיבל עליו אחריות: נכסי מלוג. שהנסיסה לו ולא שמתום בכתובה והסרן לנאשה ופירות לנעל: נכסי אלא צרול. הנישומין בכתובתה ודא מדוניא דהנעלת ליה מצית צוזה והוא מקבל עליו אחריות להחזיקן לה כשתנא ממנו: אבל. בלאות דנכסי אלא צרול אית' לה: אי דאיתנהו. קיימין: אידי ואידי אים לה. שאין לנו לקונסה: ואי דאיתנהו. קיימין: אידי ואידי. צין נכסי מלוג צין דלאן צרול לית לה שיכול לומר שלי ונאצתי שהרי' צרשות מה ששליה ונאצתי צרשות אחרות ששליה עלי' בכתובה ונכסי מלוג נמי אע"פ שלא צרשות הוי'אם שפארגשה שמה תמות צחי' ואירשנה: אי דאיתנהו אידי ואידי שקלא. שהרי' הוא מו'איה מדעת: ואי דאיתנהו.

ומפני' שלא היה לו להעלות דעתמו שמה תמנא צילוניות אמת פטורי' אם צאת לחלוק צין: איפכא מצעי' ליה נכסי מלוג דצרשות קיימי'. שלא אי צריכא ק' עיילא ליה גלימא קרנא הוי': נכסי אלא צרול. שהוא קבל עליו אחריותן צרשות וטעילא: אשניה. שהי' נשוא עזירה וטעמא דיהה משום קנסא וכגון דאיתנהו: וקנסו רבנן כו'. כלומר מדינא איפכא מיבעי' ליה אלא חכמים הפכו את הדבר לעקור מהן תורת נשואין קנסו אותה

ממה שהיה ראוי לנכות משלו ומאי ניהו מנה מאתים ומונוות ובלאות דנכסי מלוג שהו'אם שלא צרשות: ולדידה צידדה. ואותו קנסו צמה שהיה ראוי לו משלה בלאות דנכסי אלא צרול שהו'אם צרשות: מ"מ מדרב כהנא. דאמר שהי' אין לו בלאות דנכסי

מלוג ועמנא משום דקנסו רבנן לדידה צדידיה ה' אשה כשרה גוצה אותן ממנו ואע"ג דלא איתנהו: עיילא ליה גלימא. בנכסי מלוג שלא עשהו'אם: קרנא הוי'. וקיים לנאשה לימכר וליקח צו קרקע והוא אוכל פירות ולא אמרינן לנשימה הן הן פירותיה ונכסי צה וניזיל: והאמר רב נחמן. דהאשה [נעיל' עט:]: אבל סוספס יש לה. דמתנה בעלמא יהי' לה צחי' ציהא: [נשים שאמרו צהן חכמים. לשון אין להן כתובה יש להן תוספתן.] נשים שאמרו חכמים לשון יואכות שלא בכתובה כל מורת גיבוי' הפקיעו ממן: עוצרים על דם. צפי' המדיר [נעיל' עב:]: וחברותיה. נמנא עליה נדרים או מונוין והמקללת יולדיו צפניו: והיואלה משום שם רע. שזינתה: מה שצפניה. בנכסי מלוג קאמר:

דחני גבייהו בפי' המדי' תנא שלא בכתובה א"ל תוס' וכ"ש מרי'.

(א) נראה דל"ל לא תקנו אלא לענין שאין נפקעים אלא ע"י מיאון ואם לא מיאנה והגדילה מוקדשת היא וכו'.

אלמנה ניונות פרק אחד עשר כתובות

קא.

נח א ב ג ד מ"י פ"א מהל' נישואין הלכה טו ופכ"ז מהל' אישות הלכה ד ופכ"ז הלכה ט טנג ענין ג טוש"ע אה"ע פי' קנה ספקי' י:

גה ה מ"י פכ"ד מהל' אישות הלכה ז טוש"ע אה"ע פי' קנה ספקי' ד:
ו מ"י שם הלכה ה טוש"ע שם ספקי' א ה' ופי' קנה ספקי' י:

כא ז ח ט מ"י שם ה' י טוש"ע אה"ע פי' קנו ספקי' ה ונכרי' אלפס עוד יצמות פק' י דף לז.]:

תוספות ר"ד (המשך)

ששכל אבל אלמנה יש לה. ומן הדין הי' שרין השני' כדיון האלמנה שהיא להן פירות ששכל הבעל דכיון דבעמוד והוצא קאי' אינו מן הדין שישאל פירות ואם אכל יחידו ולא דמי לכל מנרש את אשתו שאינו מחזיר פירות ששכל הדחתו לא בעמוד והוצא קאי' ונשאלה בדין אכל אבל הכא דבעמוד והוצא קאי' אינו מן הדין שישאל ואם אכל יחידו א"י הפירות נתקנו משום קרנא והכא אינו חייב לפדותה שאין אני קורא בשני' ואותובתי' לי לאנוהו ובלאמנא לכ"ג פליגי אביי ורבא לעיל בפי' נערה דאביי אמר חייב לפדותה ורבא אמר שטור והל' כרבא והלכך [כיון] שאינו חייב לפדותה אינו רשאי לאכול פירותיה ואם אכל שלא כדיון אכל הלכך גבי אלמנה שלא קנסה בכתובתה לא קנסה גם בפירות' ששכל הבעל אלא מחזירים לה. אבל שניה דקנסה בכתובתה קנסה בפירות' ואינו משלם לה ואילנות' אפי' שמקחו מקי' אות' כיון דבשעה ששכל כדיון אכל אינו משלם ולא מונוותיה. אבל לשני' א"ל מונוות לא בחיי הבעל ולא במונו' מן היתומים דבחייו לא דבעמוד והוצא קאי' וגם אי' לוהת ואכלה בעוד שהי' בעלה במדי' אינו משלם לה דלמא תתעבב ויתביח' תותי' ותלוה ותאכל והוא ישלם לרואה מיתה אין לה דתנאי כתובה בכתובה דמי וכו' היכי דל"ל כתובתה ל"ל מונוי' אבל אלמנה לכ"ג בחי' דבעל ל"ל דבעמוד והוצא קאי' אבל לאחר מיתה י"ל דכיון דנתי' לה כתובה אית' לה דתני' כתובה על היתומים ואילנות' כיון דל"ל כתובה ל"ל תנאי' כתובה והלכך א"ל מונוות לא בחייו שהווא קנסו ורצה לגרשה וגם אם לוהת אינו משלם לה כיון דנמצא מקחו מקח בטל ולא לאחר מיתה וממאנת שאין לה מונוות מפרש לפנים בפי' תבא (דף קו ע"ב)

ת"ש כיצד אמרו ממאנת אין לה מונוות אי' אתה יכול לומר ביושבת תחת בעלה שהי' בעלה חייב במונוותיה אלא כגון שהלך בעלה למדי' ולוהת ואכלה ועמדה ומיאנה: ולא בלאות א"ל ר"ה ב"ח לרב כהנא אמרן לא שמייה דשמואל ל"ש אלא נכסי מלוג אבל נצי"ב אית' לה. פי' נכסי מלוג ה'ם נכסים שהנסיח לו ולא כתובתה בכתובה אלא קיבל

הבעל אחריותו עליו שהקין הוא לאשה והבעל אוכל פירות ונכסי צ"ב ה'ם נכסי נדוניתה שכתבתן בכתובה והבעל קבל עליו אחריות והם קיימים לו שאם פחתו פחתו לו וקורא אותן צ"ב שנכסי' דומים לצאן שאדם חולבם וגוזזן כן הבעל אוכל פירותיהן ואם תמות הוצאן תמות אכל הנכסים שנכתבו בתוך שטר כתובה הבעל אוכל פירותיהן כמו הוצאן ואם תמות הוצאן חייב באחריותם והיא לאשה כמו של ברול שאינו כלה. הוי' בה ר"פ אהייא אילמא אסמאנתו ואיתנהו אידי ואידי אית' לה פי' שאינה מפסדת נכסיה במיאנה דלא דמיא למורדת משום דעקרה לעשו'אם לגמרי וזו אינה בת דעת שקינסו אותה ואו דליתנהו כגון שאבדו אידי ואידי ג"מ ל"ל דהא אינו חייב באחריותן נצי"ב גמי אע"ג דקבל עליה אחריות לא קבל עלי' אלא אדעתא למיקום קמי' ולא אדעתא שתמאן בו הלכך לא מאתי' באחריותן אלא אאילנות' ה"ן אי דליתניהו אידי ואידי ל"ל דאפי' נכסי צ"ב דקביל עליה אחריות ל"ל דאכלו ידע דהיא אילנות' לא הוה מקבל עלי' ואי דאיתנהו איפכא מבעי' ליה. פי' מן דינא הוא דאידי ואידי אית' לה אלא לדברך שבאת לחלוק ביניהן אדרבה איפכא הוי' לך חלקל ג"מ דברשותה קיימו ואין לו כח לציג אתן הו' לא נכסי צ"ב דלאו ברשותה קיימי' אלא הבעל ששאל עליו וחוב הוא עליו ל"ל כי היכי ולא מקפא מיני' כתובה ה"ן לא מקפא מיני' נדוניא כמי' לפי דבריו השבוי' כן קאמר דינא הכי הוא אידי ואידי אית' לה. ואלא אשניה וקנסו רבנן לדידה כדידה ולדידה כדידה. פי' נכסי צ"ב שהן

תנינא כו'הו. דכתובה נמי תנינא דהא שמואל תני ממאנת: בל"ץ ש' דבר אינה באשתו כו'. מנינו למימר דאחיה לרצוי' דאם היא צת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה ואם היא צת כהן לישראל תאכל דהכי תנן צפי' צ"ש (יצמות קו): ר' אליעזר אומר אין מעשה קטנה כלום צת ישראל לכהן לא תאכל צת כהן לישראל תאכל: ובהפ'רת נדריה. היינו משהגיעו לעונת נדרים דלי' לכו הכי אין נדרה נדר ואפי' אם תמנא לומר מופלא הסמוך לנאש דאורייתא דליציעא לן צנדה (דף מו:): אמי שפיר ה' דיכול להסר אע"ג דליכא כהא אלא נשואין דרבנן דכל הנודרת על דעת צנלה היא נודרת דכי האי גוונא מתוך התם מציאתה אחריתי ולדבי' רבי יהושע לא מיקשי היאך מיטמא לה אם כהן הוא הו'איל והנשואין לא הוו אלא מדרבנן וי"ל דמיטמא לה משום מת מנהו הו'איל ויורשיה לא ירמי' לה קריא ולא ענו היא דהכי מתוך דהאשה רצה (יצמות דף פט:): אמילתא אחריתא: א"ר'יבא אמתא דא' אי דאיתנהו אידי ואידי אית' לה. צהקן צנלה שלא כדיון מיירי שכלה צהר הכי גצי צילוניות אי דליתנהו איפכא מיבעי' ליה למה יש לו לשלם פירות ששכל כדיון אלא ודאי שלא כדיון איירי והשתא נמי אחיה שפיר ה' דלדמינא יצמות פק' צ"ש (דף קו). אי' אמרת נשואה תמאן שמתי ואכיל לה ומה צק יתחייב לשלם מה שלא אכל כדיון והיה דומק רבי שמא היא לא תמנא עדים אכל עכשו א"י' דפטור כדפרישית והא דתמן דממאנת אין לה פירות לא פירות ששכל קאמר דלפי' קרן גופיה' אם אכלו אין לה אלא ציטריך' לנאשמועין דאין לה פירות שליטתן אפילו הן מונחין צעין צציתו ואין לפרש פירות דממאנת תקנת פירות כגון פירקונה דהכי' דמי' אם מיאנה ואח"כ נשצית פשיטא דנצצית נמי ומיאנה צעודה שציה פשטא דצאלמנה נמי כי היא גוונא נשצית צצית ונמת אחריתן צפי' נערה (נעיל' דף צג). שאין יורשין חייבים לפדותה מיהו איכא לפרושי בחי'ם דבעל ל"ל דבעמוד והוצא קאי' אבל לאחר מיתה י"ל דכיון דנתי' לה כתובה אית' לה דתני' כתובה על היתומים ואילנות' כיון דל"ל כתובה ל"ל תנאי' כתובה והלכך א"ל מונוות לא בחייו שהווא קנסו ורצה לגרשה וגם אם לוהת אינו משלם לה כיון דנמצא מקחו מקח בטל ולא לאחר מיתה וממאנת שאין לה מונוות מפרש לפנים בפי' תבא (דף קו ע"ב)

ת"ש כיצד אמרו ממאנת אין לה מונוות אי' אתה יכול לומר ביושבת תחת בעלה שהי' בעלה חייב במונוותיה אלא כגון שהלך בעלה למדי' ולוהת ואכלה ועמדה ומיאנה: ולא בלאות א"ל ר"ה ב"ח לרב כהנא אמרן לא שמייה דשמואל ל"ש אלא נכסי מלוג אבל נצי"ב אית' לה. פי' נכסי מלוג ה'ם נכסים שהנסיח לו ולא כתובתה בכתובה אלא קיבל הבעל אחריותו עליו שהקין הוא לאשה והבעל אוכל פירות ונכסי צ"ב ה'ם נכסי נדוניתה שכתבתן בכתובה והבעל קבל עליו אחריות והם קיימים לו שאם פחתו פחתו לו וקורא אותן צ"ב שנכסי' דומים לצאן שאדם חולבם וגוזזן כן הבעל אוכל פירותיהן ואם תמות הוצאן תמות אכל הנכסים שנכתבו בתוך שטר כתובה הבעל אוכל פירותיהן כמו הוצאן ואם תמות הוצאן חייב באחריותם והיא לאשה כמו של ברול שאינו כלה. הוי' בה ר"פ אהייא אילמא אסמאנתו ואיתנהו אידי ואידי אית' לה פי' שאינה מפסדת נכסיה במיאנה דלא דמיא למורדת משום דעקרה לעשו'אם לגמרי וזו אינה בת דעת שקינסו אותה ואו דליתנהו כגון שאבדו אידי ואידי ג"מ ל"ל דהא אינו חייב באחריותן נצי"ב גמי אע"ג דקבל עליה אחריות לא קבל עלי' אלא אדעתא למיקום קמי' ולא אדעתא שתמאן בו הלכך לא מאתי' באחריותן אלא אאילנות' ה"ן אי דליתניהו אידי ואידי ל"ל דאפי' נכסי צ"ב דקביל עליה אחריות ל"ל דאכלו ידע דהיא אילנות' לא הוה מקבל עלי' ואי דאיתנהו איפכא מבעי' ליה. פי' מן דינא הוא דאידי ואידי אית' לה אלא לדברך שבאת לחלוק ביניהן אדרבה איפכא הוי' לך חלקל ג"מ דברשותה קיימו ואין לו כח לציג אתן הו' לא נכסי צ"ב דלאו ברשותה קיימי' אלא הבעל ששאל עליו וחוב הוא עליו ל"ל כי היכי ולא מקפא מיני' כתובה ה"ן לא מקפא מיני' נדוניא כמי' לפי דבריו השבוי' כן קאמר דינא הכי הוא אידי ואידי אית' לה. ואלא אשניה וקנסו רבנן לדידה כדידה ולדידה כדידה. פי' נכסי צ"ב שהן

מגרשי נשותיהם לפרוע נכסי אלא צרול וי"ל דזכו קנס ששאו סצור להרויח ואין לו:

הדרן עלך אלמנה ניונות

הבעל אחריותו עליו שהקין הוא לאשה והבעל אוכל פירות ונכסי צ"ב ה'ם נכסי נדוניתה שכתבתן בכתובה והבעל קבל עליו אחריות והם קיימים לו שאם פחתו פחתו לו וקורא אותן צ"ב שנכסי' דומים לצאן שאדם חולבם וגוזזן כן הבעל אוכל פירותיהן ואם תמות הוצאן תמות אכל הנכסים שנכתבו בתוך שטר כתובה הבעל אוכל פירותיהן כמו הוצאן ואם תמות הוצאן חייב באחריותם והיא לאשה כמו של ברול שאינו כלה. הוי' בה ר"פ אהייא אילמא אסמאנתו ואיתנהו אידי ואידי אית' לה פי' שאינה מפסדת נכסיה במיאנה דלא דמיא למורדת משום דעקרה לעשו'אם לגמרי וזו אינה בת דעת שקינסו אותה ואו דליתנהו כגון שאבדו אידי ואידי ג"מ ל"ל דהא אינו חייב באחריותן נצי"ב גמי אע"ג דקבל עליה אחריות לא קבל עלי' אלא אדעתא למיקום קמי' ולא אדעתא שתמאן בו הלכך לא מאתי' באחריותן אלא אאילנות' ה"ן אי דליתניהו אידי ואידי ל"ל דאפי' נכסי צ"ב דקביל עליה אחריות ל"ל דאכלו ידע דהיא אילנות' לא הוה מקבל עלי' ואי דאיתנהו איפכא מבעי' ליה. פי' מן דינא הוא דאידי ואידי אית' לה אלא לדברך שבאת לחלוק ביניהן אדרבה איפכא הוי' לך חלקל ג"מ דברשותה קיימו ואין לו כח לציג אתן הו' לא נכסי צ"ב דלאו ברשותה קיימי' אלא הבעל ששאל עליו וחוב הוא עליו ל"ל כי היכי ולא מקפא מיני' כתובה ה"ן לא מקפא מיני' נדוניא כמי' לפי דבריו השבוי' כן קאמר דינא הכי הוא אידי ואידי אית' לה. ואלא אשניה וקנסו רבנן לדידה כדידה ולדידה כדידה. פי' נכסי צ"ב שהן